

Un dia en la vida de Bloom

El Centre de Cultura Contemporània de Barcelona acull, fins a final de juliol, 'El Dublín de Joyce'. Una mostra original i avantguardista que materialitza la visió urbana de l'escriptor.

No és estrany que la literatura haja mantingut en els darrers temps –especialment des que el realisme i el naturalisme van posar mà a l'obra–, un compromís amb el medi urbà. No tant com a guia per a viatgers ociosos, sinó més aviat com a calaix de sastre de l'escriptor. Memòries, sensacions, coneixences, fllies i fòbies queden plasmades en la reconstrucció, en aquest cas literària, d'una ciutat que, molt sovint, no coincideix amb la seua realitat arquitectònica. I en aquest sentit, l'*urbs* amurada dels estats emocionals del seu creador literari no pot sinó elevar-se al nivell d'"arquitectura sensorial".

Dublín, des dels cinc sentits. "El Dublín de Joyce" encapçala un cicle expositiu que transportarà el visitant a les capitals mentals de la literatura contemporània. Fidel al seu compromís amb la ciutat –per sobre dels límits reticulars i urbanístics estrictes–, el Centre de Cultura Contemporània de Barcelona explora, a través del cicle "Les ciutats i els seus escriptors" –entre deu més– el Nova York de Dos Passos, la Lisboa de Pessoa o la Praga de Kafka.

Però el Dublín joycià emergeix, ara, en els espais de la Casa de la Caritat, des de la planera bidimensionalitat literària, per a refondre's, visionat pel comissari de la

mostra, Juan de Insúa, en una mena de "túnel del temps" que suggereix, a partir d'olors, sorolls, músiques, imatges i objectes, la mirada i els mecanismes emotius de l'escriptor irlandès. Una munió sensorial –i sensitiva– que remet a un Dublín més versemblant que real; a un entramat d'experiències viscudes que el mateix autor va saber traduir sobre el paper i que en aquesta ocasió ha adoptat, de la mà d'Insúa, la materialitat necessària perquè el visitant arribe a posar-se en la pell de l'escriptor.

Precisament, en aquest punt rau l'originalitat de la mostra, que pretén recrear, en un àmbit interactiu, interdisciplinari i par-

A l'altra pàgina, Sackville Street, un dels carrers del Dublín joycià. Dalt, un fotograma de la ciutat. Baix, la tassa de Bloom.

ticipatiu, els mecanismes de la memòria afectiva de Joyce. I el públic penetra aleshores en la realitat virtual d'un Dublín —el de James Joyce— que serveix a la vegada de font d'inspiració d'una altra ciutat imaginària. Ara, el Dublín de Juan de Insúa. Perquè, en definitiva, la mostra presenta una interpretació personal, a partir d'ingredients joycians, del Dublín de l'escriptor. Tot un laberint d'il·lusions i *trompe l'œil* suggerents; una estructura en cascada que incita, per altra banda, l'espectador a bastir el seu propi Dublín interior.

La ciutat joyciana o el destí del nostre temps.

Que Dublín va omplir bona part de l'obra de James Joyce, bé que ho demostren els centenars de pàgines que l'escriptor li dedica en els seus escrits. La recreació literària del seu Dublín natal, de la geografia urbana d'aquesta població septentrional, permet traçar-ne amb fidelitat la planta. Però n'hi ha més.

El mateix que la ciutat s'emmotlla en l'esdevenir de les primeres dècades del nostre segle, Joyce condueix els seus escrits pels canals de la història. Si a *Dublinesos*, traspua una decadència i un atavisme —àdhuc, una hemiplègia— víctimes d'un victorianisme anquilosat i un gran massa anacrònic, *Ulisses* s'estén sobre la ciutat moderna, en un cant al dinamisme, la profusió i l'anonimat. Tota una apologia de l'agitació urbana com a motor

—eufòric— d'una nova civilització emergent, industrial i notablement cinètica. Tramvies, correus; moviment, massificació i qualsevol altra via d'intercanvi remetent a una urbanitat cosmopolita, que sintonitza amb el ritme del seu temps; i que no deixa, per això, d'expressar, en algunes pinzellades, el desconcert preocupant de l'Europa de pre-guerra.

I *Finnegans wake*, la tercera de les obres que clou el recorregut de l'exposició, eleva la capital irlandesa a l'atemporalitat paradisiàca; o a l'heliòpoli clàssica. La que serà la darrera aventura literària per a James Joyce —publicada dos anys abans de la seua mort, el 1941— es resol amb una magnificació urbana que assenyala, a la fi, el clímax d'una ascendència progressiva. El *crescendo* de l'exposició culmina amb aquesta "aura" de divinitat. De l'estat patològicament estagnat del Dublín de *Dublinesos* —o, el que és el mateix, de la necròpoli clàssica— a l'elevació paradisiàca de *Finnegans wake*, sense deixar de banda el totalitzador i metropolità *Ulisses*: tota una introspecció en els aspectes més insignificants d'un Dublín que es debat entre la pròpia realitat i el seu creador.

Tanmateix, la tafaneria joyciana atorga als escrits, en ocasions, pinzellades hiperrealistes. La ciutat és observada minuciosament i esdevé ahora teló de fons i veritable protagonista; agent i pacient de la mateixa narració.

L'odissea moderna per antonomàsia conjuga coneixements amb memòria —intel·lectual i afectiva, tant se val—. O amb la mateixa condició humana.

I d'aquesta xarxa d'elements disperss; de modernitat i de referències homèriques; de revolució literària o d'agudes intel·lectual; a més de les immersions en l'inconscient humà sota forma de monòlegs interiors. D'aquesta xarxa, doncs, emergeix, a vegades, un dinamisme cinematogràfic, a l'estil de Fritz Lang, que ret homenatge a l'efervescència urbana i que contrasta amb les estampes fotogràfiques, fixades i esmorteïdes, dels relats de *Dublinesos*. O de l'intemporal i sublim *Finnegans wake*.

El viatge a Ítaca de Leopold Bloom.

Leopold Bloom va eixir de casa aquell matí del juny del 1904 disposat a viure, acompanyat de Stephen Dedalus, el dia més llarg de la literatura. Aquella jornada que va començar a les vuit del matí, acabava, per a Bloom, davant una tassa de cacau a les dues de la matinada. Per a la seua esposa, a les tres. I per a Joyce, vuit anys més tard de les primeres ratlles de l'*Ulisses*.

L'escriptor reinventava —i revivia, des de l'exili—, entre el 1914 i el 1922, l'intricat laberint d'un Dublín de classe mitjana. Anònim i, en el pitjor dels casos, anodí. I elevava la mediocritat quotidiana a la solemnitat d'una odissea. Bastia un Dublín que, des de la perifèria al centre, i del centre als afores, conjuga la realitat, la versemblança i la intromissió en els annals de la ment humana, a partir d'agostades combinacions expressives. Acotacions dramàtiques, llenguatge periodístic i publicitari o una redacció exempta de puntuació conviuen en aquesta obra mestra sobre la condició humana.

La ciutat de l'escriptor es tenyeix aleshores de connotacions, metàfores, humor, sarcasme, paràboles i altres figures literàries, segons se succeeixen les escenes. De mica en mica, es desdobra, i desvetlla un itinerari, del dia a la nit, una paràbola de la trajectòria vital. O una ciutat interior, de portes endins, de l'altre costat de la finestra. Una ciutat metafòrica, simètricament oposada a l'espai públic, en conflicte amb el seu creador —el mateix Joyce— que l'estima però la rebutja. Un amor-odi que impregna les pàgines, des de l'exili voluntari, d'un antinacionalisme aferrissat que, paradoxalment, va elevar, entre la malenconia i el remordiment jesuític, el nom de Dublín a la universalitat literària. **Eliseu T. Climent**

